

Ferdin ve Cemiyetin Islahı

Bir insanın sıhhatli olması, bütün azalarının sıhhatiyle mümkündür. Bütün azaları cerihalanmış bir kimsenin tedavisi de ancak bunların ayrı ayrı tedavi edilmesiyle mümkün olacaktır. Hastalıklı ve mikroplu hücreler, sağlam ve temiz hücrelerle yer değiştirecektir.

Devlet bir şahs-ı mânevî olduğundan, maarif (onun) beyni, ordu kolları ve gençlik ise gövdesi hükmündedir. Eğer bir millette bütün organlar hasta ise girişilecek ıslâhât hareketi de küllî olacak, her organdaki hücrelerin tamiri veya yenilenmesi cihetine gidilecektir.

Yapılan ıslahatın kemâle ermesini, bir insanın büyüüp olgunlaşmasına benzetirsek, bu iş elbette tedricî olacaktır. **Şöyle ki:**

Bir çocuğun büyümesi için ona lüzumlu gıdalar takdim edilir ve büyümesini önleyecek tehlikelere karşı tedbir alınır. Bunlar yapıldıktan sonra ise netice sabır ve tevekkülle beklenir. Bir insan otuz sene gibi uzun bir zamandan sonra ancak olgunlaşırken, biz çocuğumuzun çok acele büyümesini arzu ederek, onu tedricen büyütmeğe vazgeçip otuz senede ancak hazmedeceği gıdaları bir defada yedirmeye teşebbüs etsek, çocuğun ölümüne sebep olmuş oluruz. Veya, çocuğun karnını yarıp midesine yemekleri doldursak, yavrunun hayatına kastederiz. Aynı şekilde, yapılacak bir ıslah hareketinde acelecilik etmek de, bu millete büyük zararlar verebilir, belki de onu öldürebilir.

Bu misâlin ışığı altında, şuurla yapılacak müsbet hareketlerle mezkûr hasta, zamanla hücre değiştire değiştire sıhate kavuşacaktır.

Bazı akli az ve heyacanı çok kimseler, bu yolun çok uzun olduğunu iddia ederek, bedenini ancak baş değiştirmekle tedavi edilebileceğini iddia etmektedirler. Halbuki bu kimseler baş değiştirelim derken, gövdeyi ölüme itmektedirler.

Başla gövde arasındaki münasebet, idareci kadro ile idare edilen zümre arasında da mevcuttur. Başta bir bozukluk varsa, onun tedavisi de tedricen ve yine hücre yenilenmesi yoluyla olacaktır. Bunun aksi, bu millete kasdetmek demektir.

Cemiyetin ıslahı mevzuunda bahsettiğimiz bu gerçekler yanında, alâkasına binaen ferd ıslahıyla ilgili bir noktaya da temas edelim. **Şöyle ki:**

Başı ağrıyan bir hastaya ilaç verilir. Dikkat edilirse ilaç ağızdan alınmakta ve mideye inmektedir. Mide gibi uzak bir mesafeye gönderilen ilâcın baş ağrısını nasıl tedavi edeceği, çocuk akıllılarca hayretle karşılanabilir. Halbuki fikir ehli için bu hal, değil hayrete, üzerinde durulmaya dahi değmeyecek bedihî bir meseledir. Tedaviyi bu

---

tarz yapmak yerine, başı ağrıyan bir hastanın başına hapları sürsek, karnı sancılananı hariçten tedaviye çalışsak, zayıf kimselerin vücuduna et ilâve etsek ve diksek çok cana kasetmiş ve hiçbir netice alamamış oluruz.

Demek ki asıl marifet, hastalığı teşhisten sonra tedavisinin hangi yolla yapılacağını da tespit edip, bu tedavi için gerekli şuur ve itinayı gösterebilmektedir.

Bu asırda iman zafiyeti, kâinattaki mutlak hikmeti anlayamamak, kader ve cüz'i ihtiyarî münasebetlerini bilememek gibi sebeplerle insanlarda birçok itikad hastalıkları doğmuş bulunmaktadır. Bir kimsede bu hastalıklarla ilgili emareler görüldüğünde yapılacak şey, acelecilik edip hastalıklı noktaya hemen hücum etmek yerine, hastalığın menbaini keşfederek onu tedavi edici hususlar üzerinde durmak olacaktır. Bu noktada gerekli tedbirler alındıktan sonra, eğer ameliyat icab ediyorsa, lüzumlu ön hazırlıkların yapılmasıyla hastalıklı uzva direkt müdahale de edilebilir. Bu husus çok mühimdir.

İtikadı sarsılmış bir kimseye, meseleyi gelişi güzel söylemekle vazifemizi yaptığımızı iddia edemeyiz. Bir insan bataklık bir araziye rastgele tohum seripse ve ben vazifemi yaptım tesir ederse eder, etmezse etmez, dese kendini aldatmış olur. Önce o bataklık kurutulacak, daha sonra tohum ekilecektir.

Bu bakımdan bir emri tebliğ eden kimseler de muhatap üzerine bir doktor titizliğiyle eğilecekler ve hastalığın teşhisinde ve en faydalı tedavi usulünü bulmakta hata yapmamaya dikkat edeceklerdir.

Yukarıda bahsettiğimiz hususlar, itikaden hasta bir kimsenin tedavisiyle ilgilidir. İtikadımıza imansızca saldıran kimselere karşı takınılacak tavır ise, onların durumlarına ve söyledikleri sözün mahiyetine göre ayrıca tespit edilecektir.